

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XLIII. Albericus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

dam possessiones ciuibus Viterbiensibus, sed quia se lasum existimauit ultra dimidium pretii iusti, actionem mouit emptoribus, ex remedio legis 2. cod. de rescindenda vendit. vt vel contractus rescindatur, vel iustum pretium suppleatur, cum autem Monasterium lationem vltra dimidium iusti per testes probasset & in iudicio obtinuisset, ciues Viterbienses elegerunt alteram partem, vt pretium iustum supplerent, sed quia neque de pretio iusto conuenire poterant, dubitabatur, num monasterium eosdem testes, qui antea de latione vltra dimidium iusti absolute deposuerunt, facta publicatione, denudò producere possit, vt deponant super valore iusto possessionum, ad hoc respondet Innoc. III. omnino esse admitteudos, quia non super eodem articulo producuntur, cum aliud sit probare deceptionis excessum, aliud verò probare quantitatem valoris.

S V M M A R I V M.

1. Venditor agens ex l. 2. de rescind. vendit. & c. 3. de Except. tantum probare debet, se vltra dimidium pretii iusti lasum esse, vt rescindatur venditio, vel suppleatur pretium.
2. Publicatis attestationibus testes iidem produci possunt super articulo connexo tamen cum antiquis eiusdem cause.

NOTA I. Venditor agens ex lege 2. c. de rescindenda vendit. & c. 3. de except. tantum probare debet se vltra dimidium pretii iusti lasum esse, hoc enim probato rescindetur venditio, nisi emptor malit supplere, quatenus minus pretio iusto dedit, tunc verò disputandum erit de vero valore seu pretio iusto rei venditæ, illudque æstimabitur tum ex qualitate rei, loci opportunitate, ad quantitatem reddituum, qui inde prouenire solent, si de re immobili sermo sit, tum ex pretio similium finitimorum fundorum, secundum gl. Bart. & alios in cit. l. 2. gl. hic. ver. b. præterea per testes aut per peritos rerum æstimatores, qui si non conueniant in-

ter se, tum iudex arbitrari debebit, quod iustum & æquum est, vti tradit Menochius casu 143. Alciard. concl. 1225. n. 7.

Nota II. Publicatis attestationibus testes etiam iidem produci possunt super articulo alio se u nouo pertinente tamen ad causam, seu connexo cum prioribus antiquis articulis, de hoc dixi in c. Fraternalitatis. 17. hoc tit.

CAPITVLVM XLIII.

Albericus.

P A R A P H R A S I S.

Albericus miles à putatiã vxore suã per capituli Rauennatenfis iudicium separatus fuit, aliamque deinde vxorem duxit, ex eãque liberos procreauit, sed quia sententia illa diuortii in scripturam redacta non fuerat, ipseque timebat, ne sibi, & liberis ex alterã muliere legitimè natis præiudicium aliquando generaretur, supplicauit Innoc. III. vt testes, qui diuortii latæ sententiæ interfuerant, recipi curaret, quamobrem mandat hinc Pontifex, vt testes super eã re recipiantur & depositiones ipsorum in publicam scripturam redigantur.

Videtur hoc tempore Sedes Rauennatenfis Archiepiscopalis Ecclesiæ vacasse, vt causa ista matrimonialis coram capitulo agitata fuerit; quia capitulum cathedrale vacante sede exercet omnem iurisdictionem Episcopalem. c. Cum olim. 14. de maioritate. vide quæ dicam in c. Præterea. 7. de testibus cogendis.

S V M M A R I V M.

1. Videtor causa petere potest, vt super sententia lata instrumentum conficiatur ad perpetuam rei memoriam.

NOT. Vnicum. Consultum est, vt cum sententia ex scripto profertur, iuxta c. ult. de sent. & re iudicatã in 6. testes adhibeantur; tunc verò petere potest is, pro quo sententia la ta

lata est, ut instrumentum super hoc edatur ad perpetuam rei memoriam, aut si id statim factum non fuerit, postea implorato iudicis officio consequi id debet victor causæ, ut denuò vocatis testibus super latâ sententiâ instrumentum publicum manu & sigillo notarii conficiatur, consentiant ea quæ dixi c. 41. hoc tit.

CAPITVLVM XLIV.

Cùm in tua.

PARAPHRASIS.

Cùm vir & mulier matrimonium contrahere vellent, Parochus inquisitionem fecit, num consanguinitatis vel affinitatis impedimentum inter personas intercederet. iuxta c. ult. de clandestinâ despons. & apparuerunt 11. vel 13. propinqui integre fidei, qui omnes iurati testimonium tulerunt, non esse consanguinitate impeditas personas, earundem profapiam secundum gradus & personas distinguendo; sed cùm matrimonium contractum esset, quidam illud accusauit de impedimento consanguinitatis, producens in iudicio tres, vel quatuor testes, qui iurati id affirmârunt, quærebatur, num testes priores posterioribus an posteriores prioribus præferendi essent, respondit Innoc. III. tamen si testes, qui ante matrimonium auditi fuerunt, ad aliud, & ob aliud iurârunt, quàm testes post contractum matrimonium producti, in iudicio tamen, si illæ prius audite personæ eadem in iudicio iterum testarentur, tum earum testimonium præferendum fore tribus, vel quatuor affirmantibus de impedimento consanguinitatis; neque verò testes illi 11. aut 12. repelli possunt, eò quòd partes testificata jam didicerint; quia exceptio ista in hoc casu matrimoniali locum non habet.

S V M M A R I V M.

1. Testes deponentes in processu inquisitionis per modum denunciationis, non faciunt fi-

dem in processu Ordinario, nisi denuò iurati deponant.

2. Plures testes, si propinqui sint & idonei, negantes consanguinitatem, maiorem fidem merentur, quàm affirmantes pauciores, & non ita idonei.
3. Limitatur commune dictum: plus esse credendum duobus testibus affirmantibus, quàm centum negantibus.
4. Testes in sum. mario iudicio aut negotio inquisitionis, iterum in plenario recipi possunt ut plenam fidem faciant. In quo si iurati coram eodem iudice varient, eorum testimonium non valet.

Testis varians in eadem instantia, ordinariè statur eius priori dicto legitime depositio.

5. Referuntur Casus, in quibus oppositum sit.
6. Fides testis siue in eadem siue diuersa instantia variantis ante sententiam latam per interuallum debilitatur.
7. Publicatio testimonii non obstat in causa Matrimoniali.
8. Admittitur quilibet ad accusandum Matrimonium de impedimento dirimente.

NOT. I. Testes qui deponunt in processu inquisitionis per modum denunciationis, non faciunt fidem in processu ordinario, nisi denuò producantur ac iurati deponant, ita etiam sumitur ex c. Præterea, 7. tit. seq. 10. & docet Innoc. hic. ratio est, quia alio modo & ob alium finem producti fuerunt iuxta ea, quæ dicta sunt c. Veniens, 38. hoc tit.

Nota II. Si plures testes sint negantes consanguinitatem, iique propinqui & idonei ad testificandum, magis ipsis credendum est, quàm aliis affirmantibus, si numero pauciores, vel non ita idonei sunt, ita sumitur ex hoc c. & notat Io. Andr. hic. n. 4. Abbas. n. 5.

Corollarium: Quòd communiter dici solet plus esse credendum duobus testibus aliquid affirmantibus, quàm 100. id ipsum negantibus, limitari debet, nisi testes deponant de negatiuâ restrictâ ac determinata secundum circumstantias, ita ut fundetur super alia affirmatiua, exemplum habes hic, nam